

► 4 - 10/2020

სუბნარმოდგენლობა

საკუთარ თავთან გარიგების დადებას უთანაბრდება ისეთი შემთხვევები, როცა კომპანიას გარიგებაში წარმოდგენს პირი კომპანიის დირექტორის მიერ გაცემული მინდობილობის საფუძველზე, ხოლო მეორე მხარეს წარმოდგენს კომპანიის დირექტორი ან მეორე მხარე არის კომპანიის დირექტორის ახლო ნათესავი.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 114-ე მუხლი

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 31 ივლისის გადაწყვეტილება №2/8248-15

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელე კომპანიამ გაასხვისა თავის საკუთრებაში არსებული ხუთი კომერციული ფართი. საქმეში სადავო იყო ორი გარიგება. ორივე შემთხვევაში ფართების შემძენი იყო მოსარჩელე კომპანიის ყოფილი დირექტორის ოჯახის წევრი (დედა). ერთი ხელშეკრულების დადებას კომპანიას წარმოდგენდა ფიზიკური პირი (დირექტორის მოადგილე), რომელსაც წარმომადგენლობის უფლებამოსილება მიანიჭა კომპანიის ყოფილმა დირექტორმა, ხოლო შემძენს წარმოდგენდა კომპანიის ყოფილი დირექტორი. მეორე გარიგებაც დაიდო ანალოგიურად, თუმცა იმ განსხვავებით, რომ შემძენი წარმომადგენლის გარეშე, თავად აწერდა ხელს ხელშეკრულებას. კომპანია მიუთითებდა, რომ ყოფილმა დირექტორმა კომპანიის ინტერესების სანინალმდეგოდ და პარტნიორობთან შეუთანხმებლად, მოჩვენებითად გააფორმა ხელშეკრულება საკუთარი ოჯახის წევრთან და საბაზროზე დაბალ ფასად მიითვისა კომპანიის ქონება. ერთ-ერთ არგუმენტად მოსარჩელე იმასაც ასახელებდა, რომ, ფაქტობრივად, მოპასუხემ საკუთარ თავთან დადო გარიგება, ვინაიდან მოქმედებდა, როგორც მყიდველის წარმო-

მადგენელი და, ასევე, გამყიდველის წარმომადგენელსაც თავად მიანიჭა უფლებამოსილება. შესაბამისად, კომპანია ითხოვდა ფართების ნაყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობას, მათ ვინდიკაციას და მზაობას გამოთქვამდა თავადაც უკან დაებრუნებინა მიღებული თანხა. მოპასუხემ მოთხოვნა არ ცნო და განმარტა, რომ გარიგება არც მოჩვენებითი ყოფილა და არც საკუთარ თავთან დადებული: შემძენმა მართლაც გადაიხადა ქონების საფასური (რაც უდავო იყო) და, ასევე, გამყიდველს წარმოდგენდა არა მოპასუხე, არამედ სხვა პირი, ხოლო, მეორე გარიგებისას ყოფილი დირექტორი არც მყიდველის წარმომადგენელი ყოფილა.

II. სასამართლო მსჯელობის შეჯამება

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ის გარემოება, რომ მოპასუხემ (მოსარჩელის კომპანიის ყოფილი დირექტორი) გარიგება დადო საკუთარ თავთან, რისი სპეციალური უფლებამოსილებაც მას არ გააჩნდა. სასამართლომ მიუთითა სკ-ის 114-ე მუხლზე, რომელიც თანხმობის გარეშე კრძალავს წარმომადგენლის მიერ წარმოდგენილი პირის სახელით გარიგების დადებას საკუთარ თავთან თავისი ან მესამე პირის სახელით. სადავო შემთხვევაში კომპანიის ყოფილი დირექტორი წარმოდგენდა მყიდველს, თუმცა არც თავად იყო გამყიდველი და არც სადავო გარიგებაში მონაწილეობდა, როგორც გამყიდველის წარმომადგენელი, ხოლო მეორე შემთხვევაში იგი მყიდველის წარმომადგენელიც არ ყოფილა. აღნიშნული შემთხვევა საინტერესოდ შეაფასა თბილისის საქალაქო სასამართლომ და განმარტა, რომ სადავო გარიგების დადებისას ადგილი ქონდა „სუბნარმომადგენლობას“ - გამყიდველს გარიგებაში წარმოდგენდა ყოფილი დირექტორის მოადგილე, თუმცა ყოფილი დირექტორის მიერვე გაცემული მინდობილობის საფუძველზე, რაც, სასამართლოს შეფასებით, ნიშნავდა იმას, რომ, ფაქტობრივად, კომპანიას წარმოდგენდა ყოფილი დირექტორი. შესაბამისად, სასამართლომ განმარტა, რომ ამგვარი შემთხვევა უთანაბრდება გარიგების საკუთარ თავთან დადებას. იგივე შეფასება გააკეთა სასამართლომ მეორე

შემთხვევაშიც, სადაც მყიდველი თავად (წარმომადგენლის გარეშე) მონაწილეობდა გარიგებაში. სასამართლოს შეფასებით საკუთარ თავთან დადებულ გარიგებებს უტოლდება ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც გარიგებაში მონაწილეობას იღებენ დირექტორის ახლო ნათესავები. შესაბამისად, სასამართლომ ბათილად ცნო სადავო გარიგებები და დააკმაყოფილა მოთხოვნა. ამავე გადაწყვეტილებით, ისე, რომ ეს მოპასუხეს არ მოუთხოვია (არ წარუდგენია შეგებებული სარჩელი), სასამართლომ მოსარჩელეს დაავალა ფართების შესაძენად მიღებული თანხის (დაახლოებით 500,000 აშშ დოლარი და 200,000 ევრო) მოპასუხეთათვის დაბრუნება.

გოჩა ოყრეშიძე

► 5 - 10/2020

არქიტექტურული ნაწარმოების შეცვლის უფლება

არქიტექტურული ნაწარმოების ყოველგვარი ცვლილება არ შეიძლება მიჩნეულ იქნას ავტორის უფლებების შელახვად, არამედ სასამართლომ, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, ცვლილებების მოცულობისა და ხასიათის მხედველობაში მიღებით, უნდა დაადგინოს, არსებითად შეილახა თუ არა ავტორის არაქონებრივი უფლებები.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ კანონის 17 I დ) მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2005 წლის 21 სექტემბრის გადაწყვეტილება № ას-277-602-05

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ, საცხოვრებელი სახლის არქიტექტურული პროექტის თანაავტორმა, მოი-

თხოვა სახლზე განხორციელებული სამუშაოების დემონტაჟი და მისთვის პირვანდელი იერსახის დაბრუნება. კერძოდ, მოსარჩელის განმარტებით მოპასუხემ ბინა შელესა ქუჩის მხარეს, ასევე, თეთრად შელესა დარბაზები და აივანზე დაამონტაჟა გისოსები. მოსარჩელის განმარტებით, ამით დაირღვა სახლის პროექტის მთლიანობა და შეილახა ავტორის ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები. მოპასუხემ მოთხოვნა არ ცნო და განმარტა, რომ ცვლილებები (კონკრეტულად საუბარია გისოსების მოწყობაზე) განპირობებული იყო მძიმე კრიმინოგენური მდგომარეობით და მან აღნიშნული ნაბიჯი ქურდობის საფრთხის გასაწეიტრალად გადადგა. პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებმა მოთხოვნა დააკმაყოფილეს და მოსარჩელეს დაავალეს საცხოვრებელი ბინის თავდაპირველ მდგომარეობაში მოყვანა: ბინის შელესვა და გისოსების დემონტაჟი.

II. სასამართლო მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი, გააუქმა მიღებული გადაწყვეტილება და საქმე უკან დააბრუნა ხელახლა განსახილველად. საკასაციო სასამართლომ რამდენიმე მნიშვნელოვანი განმარტება გააკეთა სადავო საკითხებთან დაკავშირებით. უპირველეს ყოვლისა, უზენაესმა სასამართლომ არასწორად მიიჩნია ქვედა ინსტანციების მიერ „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ კანონის 17 I დ) მუხლის (ნაწარმოებში ცვლილებების შეტანა) თაობაზე გაკეთებული განმარტებები. სასამართლოს მითითებით, განხორციელებული ქმედება წარმოადგენს თუ არა ცვლილებას კანონის დასახელებული ნორმის საფუძველზე, დავის სპეციფიკის და კონკრეტული გარემოებების შეფასების შედეგად უნდა დადგინდეს. ამასთან, სასამართლომ ერთმანეთისაგან გამიჯნა ცვლილებების შეტანა არქიტექტურულ პროექტსა და თავად პროექტის საფუძველზე შექმნილ ნაგებობაში. განსახილველ შემთხვევაში ყურადსაღებია, ასევე, საკუთრების უფლებაც და მისი მოქმედების ფარგლები. სასამართლოს განმარტებით, მესაკუთრე უფლებამოსილია ფლო-